

Zeitschrift: Museum Helveticum ad juvandas literas in publicos usus apertum
Herausgeber: Litteris Conradi Orellii et Soc.
Band: - (1750)
Heft: 17

Artikel: Io. Georgii Altmanni de lingua opica Italorum antiquissima eorumque origine exercitatio philologico-critica
Autor: Altmann, J. Georg
DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-394663>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 21.08.2025

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

JO. GEORGII ALTMANNI
DE
LINGUA OPICA
ITALORUM ANTIQUISSIMA EORUMQUE
ORIGINE
EXERCITATIO
PHILOLOGICO - CRITICA.

ARGUMENTUM.

I Demonstratio originum & migrationum antiquarum gentium admodum est difficilis ; Talis etiam antiquissima Historia rerum Italicarum , nec certi quid de Italæ Colonis statim post dispersionem Babylonicam illuc delatis dici potest . Quando Saturnus advenerit incertum . II. Antiquissimus Colonæ in Italiam dux Saturnus est , quem superstitiosa posteritas Deum fecit . Saturnus dictus est a Satar , quod significat abscondere , hinc Latius sive absconditus antiquis dictus est , non quia in Latio latuit , sed quia prisci Italæ Coloni homines rudes & illiterati primum ducem , quem ipsi ignorabant , aliter vocare non potuerunt , cum nescientes hincque Saturnum i. e. ignorum dixerunt . III. Secundum hunc veterem Historiam interpretandi modum , Bocharti , Huetii & iorumque corruunt de Saturno Sententiae ; Saturnus fuit ex Javanis posteris , non Noachus vel Abrahamus . Coloniam si deduxit in Italiam , Opicam deduxit . Lipsii Sententia de Saturno refutatur . IV. Antiquissimi Italæ coloni rudes admodum fuerunt & illiterati . hique fuerunt Opici , hinc Opici apud auctores pro rusticis ponuntur . vitam talem egerunt homines regnante Saturno . V. Opici lingua usi ad Hebræorum proxime accedente . Dialectum Hebræo-

sum Gronovius male ad Romuli demum tempora referit. Romulus ritus & linguam Hebraizantem non primus in Italiam invexit, sed acceptam a Saturno propagavit. Saturnus inter Deos relatus ex consuetudine Romanorum, idem postea evenit honor omnibus antiquis Italæ incolis. Satyri, Syleni, Fauni nihil aliud fuerunt quam antiquissimi Italiæ coloni. Nymphæ uxores erant priscom hominum & a procreando sic dictæ. Dryades fuerunt homines in quercetis habitantes ex prisco hominum agrestium more. Politicorum jussu antiqui homines pro Dīs habiti, ut Religione homines vagos coercerent. VI. Ex his aliquo modo jam colligi potest, quod antiquissima Italicorum lingua ad Hebræam accesserit. Periit hæc lingua jam sub Evandro, colonias Græcas in Italiam deducente, imo nulla accedente lingua peregrina, præsca lingua temporis lapsu fuisse corrupta. VII. Ubi & quinam Opici fuerint examinatur. Stephani locus restituitor & illustratur; Opici dicti quia more serpentum in speluncis degebant. Perizonius laudatur. Holstenii restitutio examinatur. VIII. Lingua Opica accessit proxime ad dialectum Phœnicum, quod probatur ex Platone. Plauti locus de lingua Opica vel Phœnicia explicatur. Taubmannus corrigitur. Apulejus explicatur. Beroaldus notatur. Siculi Phœnicii etiam lingua usi Opica. Linguam Opicorum ex Hebr. haustam esse exemplis probatur. Ryckius corrigitur, & dissertationi clausula imponitur.

§. I.

Nihil obscurum magis esse antiquissimis gentium originibus eruditio omnes perinde profitentur, nihilque absonum magis atque ineptum, quam præposteriorum quorundam conamen, qui antiquissimas omnium gentium migrationes ad antiquissima usque tempora, se deducere posse profitentur, (*) nam cum antiquissimo

(*) Perizon in Proem: Orig. Babyl. p. I.

quissimo tempore pene nihil per literas fuerit traditum, atque idcirco quando historiæ deinceps scribi cœperunt, superioris ævi res longe maximam partem vel ex incertis vulgi fabulis, vel summum ex παλαιαρχαδότοις narrationibus, sola subnixis, eaque lubrica prorsus & fallaci, hominum memoria, necessario peti debent. Hæc de generali rerum antiquissimarum investigatione dicta, locum etiam maxime inveniunt in antiquissimarum rerum Italicarum examine, in quo si quis ad prima ascendat tempora, ad meras fabulas, imo tenebras deveniet, in quibus, quo se lector scriptorque vertat, nesciet; Optime ergo is sibi consulet, qui non ulterius progredi sibi proponet, quam lucem & veritatem se sequi sibi certo persuadere poterit, alias in fabulis oberrabit dubius, nulla spe inde evadendi relicta; hinc mihi incertissima omnia, quæ de primis Italïæ coloniis, post dispersionem Babylonicam illuc delatis traduntur, unde enim Aborigines, aliique in Italiæ advenirent, ex nullo mihi satis hactenus historicò constat. Incertum etiam, quo Saturnus in Latium tempore advenerit, anque regionem vacuam aut aliis jam habitatam invenerit. A Saturni tamen ævo investigationem sed levem instituemus, licet & ipsum illud seculum ἀδηλον & μυθικὸν esse quilibet videat, non quidem id faciemus ut historicam veritatem inde velimus exculpere, sed ut potius demonstremus, illius seculi homines ortum suum ipsos nescivisse.

II. Antiquissima apud Poëtas & Historicos memoria Saturni est, qui antiquissimus Romanis cultus est Deus & Rex, quæ res ita nota ut notissima, hunc antiquissimæ Coloniæ non nisi suum

D 3 ducem,

ducem, posteri vero Deum, sapientiores hominem esse affirmabant. Deum enim habitum fuisse, tot clamant ædes, templa, aræ, sacella, atque antiqui lapides, quæ hic proferre nostrum non est. Hominem merum eum nobis tradit (*) Macrobius: & (**) Virgilius.

Hanc Janus pater, hanc Saturnus condidit arcem.

Sicque Saturnus pro ductore & antiquissimo Romanorum rege habitus est, qui vero, unde venerit inter Philologos lis est, at ille certissime priscis plane fuit incognitus, hinc nec nobis ex teñbris eruendus, nomen ejus ex Hébr. סתר quod latere & abscondere significat, derivandum est, sic enim priscis dictus, quia antiquissimi Itali, ut pote rudes, literarum expertes, sine cultu vitam tolerantes, dialecto ut plurimum Phœnica utentes, primum suum ducem aliter nominare non potuerunt, illisque ideo Saturnus, hoc est *absconditus, ignotus, planeque incognitus* dictus est. Sic mihi admodum verisimile est, ad Evandri [si cum Vossio (***)] Evandrum eundem cum Saturno facere velimus] seu proxima ante Romulum & Numitorum usque tempora Italos [non secus ac homines obscurissimi] nullis imbutos literis vixisse; hoc agresti turbæ remanebat, aliquem saltem, quem ipsi ignorabant, eos illuc aut traduxisse, aut ibi generasse, nec ad Græcorum hac in parte delapsi erant ineptias, qui se non aliunde illuc commigrasse,

(*) *Saturnal.* L. I. cap. 7.

(**) *Aen.* L. VIII. 357.

(***) *De Idololatr. gentili.* Lib. I. cap. 10.]

grasse, sed ibi e terra enatos mentiebantur, (*) hi
vero aliquem se parentem habuisse, aut ducem,
certi credebant, & quem ob antiquitatem & pro-
priam in suis rebus inscitiam Saturnum dicere vo-
luerunt, sicque illis plane secundum illud poëtæ
evenit. (**)

¹ Αὐτὸς γὰρ ἀδεῖς οἶδε περὶ προουγίγνετο,
² Ἀλλ' ὑπονοεῖμεν πάντες, οὐ πιστεύομεν.

*Semet ipsum nemo novit, ut sciat, unde natus sit;
Sed suspicamur omnes, aut credimus.*

III. His ita consideratis, omnes clarorum Virorum, Bocharti, Huetii, Vossii aliorumque de Saturno Sententiae ut levissima evanescunt nebula: cum enim iam priscis ideo Saturnus dictus fuerit, quia ignotus erat, certe magis erit obscurus & nobis, cum illis etiam monumentis simus destituti, quibus veteres instructissimi erant. Hoc in omnire certum est, Saturnum in Latio vixisse, sed Noachum aut Abrahenum, ut (****) Bochartus & Huetius viri longe celeberrimi vellent, in Latio nunquam fuisse, nemo non persuasissimus est, nec sola fama nominis eorum gloriam sine patrato ibi magno facinore, in aliena terra tantam, ut arbitror, facere potuisset, qualis Saturni est, nisi quædam in loci incolas beneficia collata essent. Sed antiqua illa numina eruditis multifariam eru-

D 4 ditio.

(*) Ezech. Spanh. ad Aristophan. nub. 980. addit. Scho. vet.

(**) Menandri reliquiae p. m. 242.

(***) Bochartus in Phaleg. cap. I. Huet, Demonstr. Evang. propos. IV. cap. III.

ditionem demonstrandi largam causam suppedant, suntque ut nasus cereus, qui pro fingentis arbitrio huc & illuc verti potest. Hoc solum de Saturno affi maverim, fuisse eum aliquem ex Javanis posteris, nobis incognitum, qui cum Colonia Opica prope Latium vel in Latio sedem invenit, (*) ejusque nomen recte ex lingua Hebræa deducitur, & vanum est quidquid vel veteres vel recentiores de hoc etymo somniarunt, quos inter est Lipsius, (**) qui nomen ejus a *Satū* deducit, fragili auctoritate nixus; alii melius rem non explicant, qui *Saturnum* velut *saturantem patrem* (***) volunt vocatum fuisse antiquitus; Sed hæc omnia facilius dicuntur, quam probantur, manetque mea quam de ejus nomine concepi sententia, quæ omnium tutissima mihi hactenus visa est, & ad reliqua quæ de Saturno mythologi habent, recte explicanda viam aperit, ut prolixe id edocere, si hoc agendum foret, facilime possemus, antequam vero ad interiora linguae Opicæ accedamus, paucissimis adhuc antiquissimas res Italiæ examinabimus, quæ si detectæ erunt, ad sequentia viam facient.

IV. Cum Colonia illa in Latio vel alia Italiæ parte consedisset, ad nullam homines illi vel morum vel linguae suæ attendebant culturam, sed vitam more agresti & a pecudum consuetudine non multum diversam, in montibus potissimum tolerabant, hinc Opici antiqui pro incultis & barbaris

(*) Ryckius de antiq. Ital. col. cap. 1.

(**) Saturnal. l. 1. p. 7.

(***) Dionys. Halic. antiq. Lib. 1.

baris hominibus habiti sunt, & apud auctores Opici pro rusticis sumuntur, hincque ille conqueritur, dicendo *nos quoque dicitant barbaros, & spurcius nos quam alios Opicos appellatione fædane.* (*) Latius id alii explicant, qui jam adducendi non sunt: (**) Vita ergo Opica pro tali accipitur, quæ sub regno Saturni fuisse dicitur, ubi homines sine imperio, sine legum severiore angustia vitam tolerasse dicuntur, ut testes sunt Poëtæ. (***)

*Ista vetus pietas, ævo moritura futuro
Rustica, Saturno regna tenente fuit.*

Similiter plane etiam aliis poëta. (****)

*Credo pudicitiam Saturno Rege moratam
In terris, visamque diu, cum frigida parvas
Præberet spelunca domos; ignemque laremque
Et pecus & dominos communi clauderet umbra.*

V. Satis ergo ex his patet, Opicos illos fuisse, qui sub prisco Saturni regno vixerunt, quique non nisi lenissimo suberant imperio, quale esse solet hominum, nulla ambitiosa severitate in societatem collectorum. Viderat jam quædam morum & linguæ Hebræorum in Latio vestigia Clarissimus Jacobus Gronovius, (******) sed quæ vir doctus Romulo tribuit, & cuius natales in Latio facillime inveniuntur, hæc certe omnia ad antiquiora tem-

D 5 pora

(*) A. Gellius Lib. XI. c. 16. & lib. XIII. c. 9. Plin. lib. XXIX. cap. 1.

(**) Turneb. lib. X. adversa.

(***) Ovid. Epist. Heroid. IV. 131.

(****) Juvenal. Sat. VI. 1. &c.

(******) In Disser. de Orig. Romuli,

pora referenda sunt, & quæ Romulus hac in parte egit, eum ex avitis traditionibus hausisse credendum est, sacra enim Romuli, quibusdam exceptis, ex antiquissimo cultu, qui a primo ductore introductus fuerat, remanserant; Romulum vero Gronovius Hebraizantem facit, quia ille, siquidem Romanorum Historiæ epitomatoribus credendum est, per solam traditionem oralem tradita præcepta & dogmata æque politica, quam religiosa iterum excoluit, novisque ad rem suam necessariis auxit. Cur vero tam diversa facie Saturnus compareat mirum non est, factum enim illud ex consueto Romanorum more, qui in antiquitate laudabiliter defunctos illico in Deorum censum retulerunt, hinc Saturnus mox Deus, mox vero homo audit, & similia hac in re fata habuit cum Quirino & plurimis Romanis imperatoribus, nec hac in parte Romana ineptior erat natio, hinc a Satyrico argute traducta. *Utique regio nostra tam præsentibus plena est numinibus, ut facilius possis Deum quam hominem invenire,* (*) quem locum perpetuus ille elegantioris literaturæ Stator & vindex P. Burmannus ex alio sic illustrat, & qui huc apprime facit: *Olim magna res erat Deum fieri, jam fama numinum fecit, etiam pessimum quemque illum affectare.* (**) Consimiliter etiam ipse hac de re loquitur Cicero. *Suscepit autem vita hominum consuetudoque communis, ut beneficiis excellentes viros in Cœlum fama ac voluntate tollerent: hinc Hercules, hinc Castor & Pollux, hinc Æsculapius, hinc Liber etiam.* (***) Loca plurima qui

(*) Petron. c. XVII.

(**) Senec. Apocolocynt.

(***) De nat. Deor. Lib. 2.

qui legere volet citata inveniet apud Polyhistorem illum Hamburgensem & alios, qui hac in re ampli sunt; (*) Sic etiam elegantissimus Horatius viventi adhuc Augusto divinos & æternos præfagit honores dicens. (**)

- - - *præsens divus habebitur Augustus.*

Simile quid evenisse Saturno, & cum eo omnibus antiquissimis Italiæ colonis, credendum, & inde facile explicari potest quidquid veteres de Fauni, Satyris Nymphisque tradiderunt, fuerunt autem ex hac mea hypothesi Fauni, Silvani & Nymphæ nihil aliud quam antiquissimi Italiæ Coloni, qui ruricolæ fuerunt, & quos superstitiosa posteritas post obitum in Deorum censum retulit; mihi que admodum verisimile est, Nymphas ex Phœnicum dialecto dictas esse Romanis, quasi נָבִים ex גַּנְגַּן quod *generare & producere* significat, itaque ut Nymphæ nihil aliud sint, quam antiquorum Italiæ Civium uxores, quæ exinde Nymphæ, quasi uxores vel generantes dictæ sunt, quemadmodum enim Hebræi mulieres suas נְשָׁיִם, sic hi dicere voluerunt, hinc peregrinum esse non debet, si in priscis historicis hos vel illos ex hac vel illa Nympha procreatos esse invenimus, quod apud antiquos Romanos nihil aliud significabat, quam hunc vel illum heroëm tempore antiquissimo natum fuisse, nec inde concludendum est, priscos heroas quosdam ex Deorum congressu na-

tos,

(*) Fabricii Bibliograph. Antiq. c. VIII, §. 24. Claud. Nicas. de num. Panth. Adr.

(**) Carm. Lib. III. 5. & lib. I, 12.

tos, hoc modo affirmare voluisse. Si ad viros accedamus, eadem in antiquis fabulis invenimus, mariti enim Satyri atque Sileni erant, & qui pilosi in antiquitate audiebant, ob vitam quam ducebant agrestem, quique in montibus & silvis ceu belluae oberrabant, ut de iis poëta dicit. (*)

Hæc nemora indigenæ, Fauni Nymphæque tenebant.

Hinc etiam nata de Dryadibus fabula, quia in quercetis potissimum habitabant, ut etiam Abrahamus ad quercetum habitasse dicicitur, (**) quod ex Patrum testimonio ævo Constantini adhuc extitisse fertur, quia Deus sub illa quercu Abrahamo apparuisset, Gen. XVIII. 4. essetque, si fabulis quis frenum laxare vellet, occasio unde gentilium hac in re superstitionem derivare possemus, quod qui facere volet, per me licebit, hoc enim nec affirmare vel negare mihi in animo est, sed dubium videri possit, an omnes gentiles quercetorum cultum ex hac occasione hauserint; Mihi vero Dryades illæ ex hac, quam dixi, ratione extortæ videntur apud gentiles, quia in quercetis olim eas habitavisse certum est; cum his Deabus Sileni & Satyri concubebant, hoc est cum pastoribus, hominibus montanis, & ex hoc congreſſu filios procreabant, ut legimus apud auctores passim, hinc aliquis: (***) Νύμφης δὲ παις ὁ Σιληνὸς ζτος, Θεῖς μὲν αὐθανέσερος τὴν φύσιν, ἀνθρώπῳ δὲ κρείτιων καὶ θαυμάτῳ ἦν. Ex Nymphæ Silenus iste

(*) Virg. *Aen.* L. VIII. 314.

(**) Gen. XIII. 18. Euseb. Lib. III, 51. Sozom. Lib. II, 4.

(***) Aelian. lib. III. cap. 18.

iste puer natus est, in natura sua quidem Deo minor est, sed homine etiam major, & praeinde mortalis est. Hinc jam tempore Pythagoræ Nymphæ fœminæ dictæ sunt, sic enim ejus vitæ scriptor: (*) *Πυθαγόρας ἐκάλεσε τὸν μὲν ἄγαμον Κόρην, τὸν δὲ πρὸς ἀνδραῖς δεσμένην Νύμφην. Pythagoras innuptam vocavit Coren, id est Proserpinam, nuptam Viro Nympham.* Postquam autem hominum turba aucta esset, ex hac antiquissima hominum consuetudine a Politioribus, qui vagas & agrestes hominum catervas legibus & cultu religioso coercendas duxerunt, numina ficta atque exsculpta sunt, hinc tandem primi homines omnes in Deorum numerum sunt accepti, quia natura ad vetusta omnia exaggeranda homines sunt admodum proclives, sicque plane res evenit secundum illud Poëtæ: (**)

*Omnia post obitum fingit majora vetustas,
Majus ab exequiis nomen in ora venit.*

Factum tum id etiam ex ingenti hominum arrogantia, qui defunctos parentes & propinquos divinis elogis ornarunt, usque dum ex rudi plebecula Divi facti sunt.

VI. Ex his jam facile quilibet videbit, quare in his, quæ antiquissimas res Italiae spectant, furem prolixior, exinde enim reliquæ dialecti Hebraizantis inferendæ erant, ut inde tandem ad linguam Opicam fieret transitus commodior; videamus ideo antiquissimas Deorum denominationes,

[de

(*) Jamblich. de vita Pythag. Cap. XI. p. 42.

(**) Propert. lib. III, el. I.

[de quibus plura Bochartus & alii, quos repeterem
nolo] addiderunt, fuisse ex Phœnicum dialecto
explicandas, quæ eadem est in plurimis, quæ an-
tiquissimorum fuit Opicorum, ut deinceps magis
videbimus; sed perierunt sub Evandro, qui pere-
grinas in Italiam Colonias adduxit, maxima lin-
guæ primævæ vestigia, sed quæ non tamen ita
deleta sunt, ut non & quædam hodie apud Scrip-
tores passim inveniri possint. Notandum præterea,
linguas vivas maximis subesse mutationibus, hinc
paulatim Hebraizans dialectus, alia assumta, periit,
sicque plane evenit ut Philologus Germanus in or-
tu Babelis observat. (*) *Quotidie inquit experimur,*
dum Scripta ejusdem gentis antiquiora aut recentiora
conferimus, quanta sit differentia, aliquot seculorum,
in eadem lingua orta; Quæ tanta sœpe est, ut antiquæ
eiusdem gentis dialectus vix intelligi possit, adeo obsole-
ta facta & extra usum posita, quæ & nostra Germaniæ
lingua, vetus & recentior satis probant. Certissimus
sum, quod si ex simili loco homines in diversas
regiones, diverso ubi cœlo, diversisque uterentus
cibis, deportarentur, quod intra dimidium secu-
lum tanta inter illos oritura esset linguæ differen-
tia, ut pro eadem haberi amplius non posset, alia
enim labia, aliud guttur, alias propensiones, for-
mat temperies Cœli Orientis, alias Occidentis,
hinc mirum non est, si prisci Italiæ Coloni a pri-
ma Dialecto, quam in Italiam advenientes habue-
runt, sine aliarum coloniarum accessione immu-
tarunt, ut jam Evandi tempore vix antiqua in
plurimis videretur, remanserunt autem reliquæ
prisca.

(*) Vander Hart in Philologiæ facula p. 59.

priscarum vocū & appellationum quæ nobis certam fidem faciunt, antiquissimam linguam Italicam plurimis permixtam fuisse vocabulis Hebreicis, ut id probavit *Just. Fontaninus* de antiquit. Hortæ. p. 121. & *Camp. Yitringa.* Observat. Tom. I. p. 91.

VII. Propius nunc ad Linguam Opicam accedendum, quod ut fiat, primo quinam Opici fuerint examinabimus. De Opicis vero hæc habet antiquus Geographus. (*) Ὑπὲρ δὲ τέταν τῶν ιονίων Καμπανία πᾶσα ἴδρυται, πεδίον ἐνδαιμονέστερον τῶν απάντων, περικεντρων δ' αὐτῷ γεωλοθίαι τε ἔνκαρποι, καὶ ὅρη τὰ τε τῶν Σαννίδων, καὶ τῶν Ὀσκῶν. Ἀντιοχος μὲν δὲν φοσὶ τὸν χώραν τάντην Ὁπικὸς ὀνομάσαι, τέττας δὲ καὶ Ἀυγονας καλεῖσθαι. Super hæc littora Campania omnis sita est, planicies felicissima omnium, circa eam jacent cum tumuli terræ fertiles, tum Samnitum Oscorumque montes; Antiochus dicit, hanc regionem ab Opicis habitatam fuisse, hos & Ausones vocari. Et quoties Pausanias de Cumis loquitur, (**) addit ἐν Ὁπικῷ, quia in Campania sita erat Urbs hæc Cumæa; sequenti vero tempore Opicis nomen mutatum est, dictique sunt Oscī, quod jam observavit Cluverius dicens, (***) de cætero satis patet, unam eamdemque gentem fuisse, quæ variis appellata est nominibus, iidem enim Opici, quorum hoc vocabulum postmodum a Romanis correptum fuit in duas Syllabas, Oscī, Opisci & tandem Oscī; aliter quidem sentit clariss.

(*) Strabo. Georg. lib. V. p. 370. edit Almenov.

(**) Achaic. cap. 22, & Arcad. cap. 24.

(***) Ital. antiq. lib. III. cap. 9.

clariss. Stephani commentator, (*) sed licet nullum de hac nominum commixtione extet testimonium, adsunt tamen multa quæ postea videbimus, & quæ Cluverii sententiam satis confirmant, probat id etiam jam allatum Strabonis testimonium, qui Opicos & Oscos eamdem terram habuisse affirmat. Plura de Opicis nolo afferre, cum ea jam congesserit Cluverius, qui hæc de re legi potest. (**) Unde vero Opici dicti sint, incertum esse videtur: si Stephano fides, ex Serpentibus nomen habent. (***) Ὀπικοὶ ἔθνος Ἰταλίας· Ευδόξος ἐκτῷ γῆς περιόδῳ γλώσσας συνέμιξεν. Οἱ δὲ ὅτε Ὀφικοὶ, ἀπὸ τῶν ὄφεων. Opici sunt gens Italiae, Eudoxus sexta terræ periodo linguas commiscuere, alii sic vocatos existimant a serpentibus. In his iterum primæ antiquitatis occurunt vestigia, licet enim clariss. de Pinedo (****) non videat, unde Opici nomen acceperint, mihi tamen hujus rationem reddere videtur Perizonius, (******) dicens, *In antiquis fabulis tot dracones memorantur, & gigantes e terra nati, ut vel ex una Cadmi historiæ notum est, qui nihil aliud fuerunt, quam homines ex speluncis subito prodeentes, quasi dracones ex suis cavernis; Quin ipse ille Cadmus tandem in serpentem dicitur conversus, eodem haud dubie sensu, quia scilicet in speluncam tunc abdidit: In talibus speluncis habitarunt Loibus, cum filiabus post Sodomam deletam, Gen. XIX. 30. & Cacus in Latio tempore Evandri, I. 7. Imo integræ gentes, Trogloditæ in Africa,* dicti

(*) De Pinedo ad Stephan. pag. 518.

(**) Ital. Antiq. pag. 1056. &c.

(***) De Urbib. pag. 518.

(****) In notis ad Loc. Steph. Byz. modo cit.

(******) Orig. Babyl. Cap. 3. pag. 35.

dicti ita, quod sub terram eant, & cavernas subeant,
ut ait Eustatius, (*) addens, similes Troglodytas ad-
huc superesse & in Europa, juxta Tribellos, imo &
apud Caucasum in Asia, versus septentrionem. Adde
illis jam Hevæos in Palæstina, olim a serpentibus eadem
ratione sic dictos. Sunt & adhuc hodie Rasciaæ incolæ,
qui in Sclavoniæ finibus habitant, qui in speluncis com-
morantur. Ex his vero Viri Eruditissimi verbis fa-
cile jam videbimus undenam Antiquissimi illi Ita-
liæ Coloni Opici dicti sint, simulque luculentum
inde petimus testimonium, Opicos illos suisse,
qui Italiæ incolarum primi & antiquissimi fuerunt,
nam hæc vita in speluncis acta, non nisi tempore
Saturni observatur, ut etiam videmus ex loco su-
perius ex Satyrico (**) allato, aliam causam cum
Opici dicti sint ego sane excogitare non possim,
nisi forsitan dicere velimus, illos hoc nomen acce-
pisse ex cultu serpentum, qui priscis & Judæis &
gentilibus communis erat: Cultus serpentum vesti-
gia apud Judæos habemus in ipsis sacris Literis, ne
autem dicam de cultu serpentum apud Gentiles
usitatissimo, (***) hinc serpens Epidaurius aliquæ
maximo in honore habiti. Interim videri potest
hac de re Amplissimi CUPERI Sententia, (****) qui
ut solet, eruditissime hac de re egit, cui jungi de-
bet Vossius (*****). Sed plura adhuc in illo Ste-
phani loco examinanda videntur, & maxime
meditatione dignum quid per linguarum con-

Tom. V.

E

fusio-

(*) Ad Dion Perieg. v. 18.

(**) Juvenal, Sat. VI, 1. &c.

(***) 2. Reg. XVIII. 4.

((**)) In Harpocrat. p. 59. &c.

((****)) Idol. Gentil. Lib. IX. cap. 10.

fusionem intelligat; quod a nemine quod sciam
hactenus expositum satis fuit: Mihi confusio illa
sic explicanda est; quia Opici Italiæ antiquissimi
erant, hincque dialecto Hebraizante utebantur,
eorum dialectus periiit post Evandri aliorumque in
Italiam adventum, hincque primi illi & antiqui
cum reliquis novissime adventantibus linguas suas
miscuerunt, & hæc illa est linguarum in Latio
commixtio de qua Stephanus, cui addi debet lo-
cus Dionysii Halic. qui tradit classem profugos ve-
hentem in littore Opico appulisse, cum his er-
go Græcis Opici linguam suam mutarunt. No-
men vero Opicos ex ipsis ab Evandro illatis Græ-
cis accepisse certum est, quia Nomen Græcum
hisce monticolis & per terræ cavernas dispersis
hominibus impositum est, secundum id, quod
supra ex Perizonio allegavimus; optarem interim
hunc Stephani locum integrum & sanum videre,
nam in allato loco lacunam esse vidi & agnoscit
Holstenius, (*) & putat sic esse legendum, illi
autem linguas confundebant, mihi autem plura de-
siderari videntur, sensusque nihilominus man-
cus atque hiulcus est, ego autem sic legendum
locum, & reponendum censeo. Opici vero cum re-
liquis Italiæ incolis linguam suam confundebant, melio-
rem qui dabit emendationem, me magno benefi-
cio allegabit, cum meam nec perfectam, nec ex
MS. firmatam vendere nolim.

VIII. Nunc tandem omnibus, quæ ad pro-
mulgidem linguæ indagandæ faciebant considera-
tis,

(*) In Commentar. St. Byz. pag. 237.

tis, res ut spero fiet planissima: ad demonstratio-
nem Linguam Opicam fuisse Dialectum Phœni-
cum, palmarium statim considerabimus ex Plato-
ne. (*) Quantum ex infaustis præsagiis licet conjicere,
universa Sicilia in Græcæ linguae oblivionem propediem
lapsa est, ad Phœnicum vel Opicorum potestatem &
Dominationem translata. Ex his satis patet, linguam
Opicam cum Phœnicia maxitiam affinitatem ha-
buisse, cum Plato eas sibi invicem similes dixerit,
iisque græcam directe opponat, lingua ergo Opi-
ca & Phœnicia in Sicilia maxime florebant, quod
rectissime ex allegato Platonis testimonio infertur,
& hoc illis dicebatur, ævo scilicet posteriori, Si-
clicissare, hinc Comicus: (**)

*Atque adeo hoc argumentum græcissat, tamen
Non atticissat, verum Sicilicissat.*

Quem locum perperam intellexit Taubmannus
in suo Commentario ad hunc locum.

Quid vero aliud est Sicilicissare, quam diale-
ctum Siculorum habere, qui Latina, Græca, &
Phœnicia oratione utebantur, sed Latina corrup-
ta, quia vocibus mixta erat Phœnicibus, & exin-
de etiam trilingues dicuntur. (***) Siculi trilingues
inquit Isis, me Stygiam Proserpinam vocant. Tres illæ
Siculorum Linguae non sunt, ut perperam intelle-
xit Beroaldus, Græca, Latina & Sicula; sed Græca,
Punica & Sicula, nam Sicula Latina quidem erat,

E 2 sed

(*) Plato Epist. VII. ad Dionys, propinquos.

(**) Plaut. Menæch. prol. II.

(***) Apul. as, aur. Lib. XI.

Sed corruptissima, hinc Hieronymus. (*) Certe etiam si præclarus Orator reprehendendum nescio quem putat, quod literas Græcas non Athenis, sed Lilybæi, Latinas non Romæ, sed in Sicilia didicerat. Quanta vero Phœnicum copia in Sicilia extiterit, partim ex hoc testimonio videri potest: (**) Φοίνικες πέρη
πᾶσαι μὲν τὴν Σικελίαν ἄγρας τε ἐπὶ τῇ Θαλάσσῃ ἀπο-
λαβόντες, καὶ τὰ ἐπιτείμενα υποίδια, ἐμπορίας ἔνεγ-
τῆς πρὸς τὰς Σικελίες. Habitant vero Phœnices circum-
rotam Siciliam, occupatis omnibus extremis ad mare par-
tibus, negotiandi cum Siculis causa. Mox addit in
sequentibus, multos sedibus in Sicilia positis in
medio Siciliæ habitare, sed quanta Phœnicum in
Sicilia olim fuerit multitudo, abunde demonstra-
vit Vir summus Bochartus, (***) hinc ea hic de-
monstrare velle, labor est inutilis, cum esset actum
agere. Sicula vero antiqua & Opica lingua una
eademque fuit, ut id sole clarius patet ex Stepha-
ni Byzantini loco: *Gela urbs Siciliæ, sic vero voca-
tur a fluvio Gela, fluvius vero sic vocatus fuit, quod
multum gelu gignit, hoc enim Opicorum & Siculorum
lingua Gelan dicunt.* Ex his iterum patet, Siculam
antiquam, [recentior enim, cum Roma florescere
cœpisset Latinior erat] & Opicam eamdem fuisse,
sed ut jam dictum satis ostendit Bochartus Siculos
maxime Phœnicum dialecto usos, licet postea la-
tina magis in usu fuerit, quin & ipsa vox Gelu ex
hebr. deduci potest & debet, nam גֶּלְעֵד est gelu,
glacies, & quis non apertissima linguae hebreæ in
hac voce videt vestigia; de eadem hac lingua in-
telli.

(*) Epist. Pauli & Eustach. ad Marcell.

(**) Thucyd. Lib. VI. cap. 2. p. 379. edit. Duker,

(***) De Phœnic. Colon. cap. 27. 28. 29.

telligendus locus a variis interpretibus hactenus tentatus, sed nunquam explicatus. (*) *Q. Ennius tria corda se habere dicebat, quod loqui Græce & Osce & Latine sciret.* Osce loqui nihil aliud est quam Opice, hoc est fere Punice, hincque etiam colligo Oscos & Opicos eosdem suisse, ut jam supra dictum, loquebatur ergo Ennius tres illas in Sicilia usitatas linguas, ut ex Apulejo probavimus; Nec ego linguam Opicam semilatinam facio, licet posteriori tempore fuerit neglecta & plane abolita, sed paucissimis commixtam & Græcis & Latinis vocibus, cœteroquin Hebraizantem, ut ex quibusdam vocibus demonstravimus, nam qui Osce vel Opice loquebantur, nil minus quam Latine loquebantur, ut *Festus* dicit. *Qui Osce & Volscæ fabulantur, nam Latina nesciunt.* Satis ergo, ut opinor, demonstratum est linguam Opicam ad Hebræam, ad Phœniciam proxime accessisse, quod contra *Rickium* observare volui, qui eam cum Phœnicum nil commune habuisse assertit; Lubens quidem largum vocum Opicarum dedit sem catalogum, ut certior exinde mea defenderetur sententia, sed cum apud veteres Scriptores pauca occurrant, ea bono lectori dedi, quæ ad meam Sententiam aliquo modo confirmandam videbantur. Manet ergo hæc mea assertio, Opicam linguam ex Phœnicum & Hebræorum lingua maxime esse conflatam, licet forsitan voces aliarum linguarum sibi immixtas habuerit. Plura nunc de hac dialecto exquirere nec licet, nec lubet, paucas vero has pagellas de themate rarissimo, quod solus Ryckius paucissimis lineis tractavit, [Opicam

cam dialectum, quod ridiculum tanti Viri assertum ad Scytharum referendo] speciminis loco præmisi, cum in omnibus longior facile esse potuisse. Quilibet æquus lector etiam facile videbit, antiquissimas Romanorum fabulas, quas carpitum tantum lustravimus, majorem investigationem requirere, prolixiorem nunc dedisse, si juveniles humeri hoc onus nunc volvendum non detrectassent, dabo autem si sereniori vultu breviorem accipies. (*) Interim benigne lector! in hoc conquiescas Catone.

(*) Primum hoc fuit Specimen Criticum ab auctore juvenili ætate editum, quod primum lucem vidi Bernæ anno 1721.

T A N T U M.

